

Ауаытәыәса изинқәа Зегъеицырзеиңшу Адекларация

Алагалажәа

Дызуствәаалак, ауаатәыәсатә тәацәара иалахәу ихәтыри, иара иузиқәымтхо имоу изинқәеи, ахақәитреи, аиашареи, адунеижәларбжьаратәи атынчреи шьатас ишрымоу хшыәзышътра азуа,

иара убас ауаы изинқәа ратәамбарей хырәаа рымтареи, ламыс змоу дарбанзаалак изымычхаша агыгшәыгратә хымәаңгашьа ақынза ауаы дышнанагахьо еилкааны, насгьы ауаы иажәеи идунеихәаңшышьеи дрықәитны, ашәареи амамзаареи дыдмыргәақуа – адунеи иахьабалак абри аыза аңсҭазаара аңҭара ауаы зегъ иреихәу игәыбракәа ишыруакыу хшыәзышътра азуа,

иара убас, ауаы аңьамыҕәеи ахәуреи иаартны дырғамгылар ада царта имамкәа ақынза инамгараз, ауаы изинқәа азакуан амчра иамыхчар ада ңсыхәа шыкам хшыәзышътра азуа,

иара убас ажәларқәа реиызара аизхазыҕьара ацхыраара шатахыу хшыәзышътра азуа,

иара убас Еиду Амилаҭқәа Реиҭкаара иалахәу ажәларқәа ауаа ихадароу изинқәеи, ипатуи, ауаа ихәтара аҳаракыреи, хәҭеи ңхәыси зинла реиқарареи – абарт зегъ рахь ирымоу агәрагара рыңкаңҭа ақны ишьақәргәҕәаны ауаажәларратә ҕиареи ауаа еиха ахақәитра иманы иңсҭазаара аиҕьтәреи иацхраарц шырызбаз хшыәзышътра азуа,

иара убас еилахәу ахәынҭқаррақәеи Еиду Амилаҭқәа Реиҭкаареи рус еицурала, зегъ еицырзеиңшу ахәтырейқәҭареи ауаытәыәса изинқәеи ихадароу ихәқәитрақәеи рымәаңгара иацхраарц ахырызбаз хшыәзышътра азуа,

иара убас арт азинқәеи ахақәитрақәеи еицеиңшыны зегъ рзы аилкаареи, рхы иадырҭаз абри аус анагзареи аҭак ду шрымоу хшыәзышътра азуа

Ассамблеиа Хада

ирыланахәоит ауаытәыәса изинқәа Зегъеицырзеиңшу Адекларация, ажәларқәеи ахәынҭқаррақәеи зегъы зынагзара реазыршәо хықәкык ахасабала иахәаңшыны, дарбанзаалак ауааи, аилазаара иарбан хуҭазаалакгы абри Адекларация рхы иархәаны, аҭарадырра аларҭәара амәала абарт азинқәеи ахақәитрақәеи хәтыр рықәҭара иацхраауа, еиуеиңшымы амилаҭтәи, жәларбжьаратәи апрогрессивтә усхққәа рынагзарала, иахьабалк, Еиду Амилаҭқәа Реиҭкаара иалахәу ахәынҭқаррақәа рыкнеиңш, урт рнапәҭака икоу атәылақәа ирықәнхо ажәларқәагы еицырзеиңшыны ирыдыркыларц, иагынарыгзаларц азы.

Ахәҭаң 1

Дарбанзаалак ауаы дшоуп ихы дақәитны. Ауаа зегъ зинлеи патулеи еиқароуп. Урт ирымоуп ахшыәи аламыси, дара дарагъ аешьеи аешьеи реиңш еизықазароуп.

Ахуҭаң 2

Дарбанзаалак ауаы абри Адекларация ирыланахәо азинқәеи ахақәитрақәеи зегъ имазароуп, милаҭлеи, хәҭалеи ңхәыслеи, бызшәалеи, хылҭшътралей, динлей, маллей, маҭуралей, нхарта тыңлей дунеихәаңшышьәлеи, цәаңшшәахәылеи дызҭазкузаалак.

Иара убас дахьықәнхо атәыла аполитикатә, азинтә, ма Адунеижәларбжьаратәи астатус зеиңшразаалак, уи атәыла хьыңшымызаргъ, ма ахатә напхгара амамқуа азәыр инапәҭака иказагъ, мамзаргьы даәакала ахақәитра наза амамзаргьы.

Ахәҭаң 3

Дарбанзаалак ауаы аңсҭазаареи, ахақәитреи, хәтала азә диламкьысуа аказаареи рзин имоуп.

Ахәҭаң 4

Дарбанзаалак ауаы атәра дтаргыламзароуп, ма акгы дақәитымкәа еазә инапәҭака дыкамзароуп; атәреи атәытиирей зеиуахк рылазаалагьы рзин ыкам.

Ахәҭаң 5

Дарбанзаалак ауаы ирхәацәарара, иргәақра, иахәтыр аларкәра, иакәым иақәыршәара залшом.

Ахәҭаң 6

Дарбанзаалак ауаы, тәылас дахьықазалакгы азин имоуп иара изинхәтара азхарҭаларц.

Ахәҭаң 7

Азакәан аҕаңхьа ауаа зегъ еиқароуп, насгьы еилых камҭакәа азин рymoуп азакәан еиқараны иахьчаларц. Дарбанзалак ауаы изинқәа реилагара, ма игәы иаҭахымкәа зинеилагарак иалархәра

Дарбанзаалак ауаы аконституция ма азакѳан ирѳаз ихадароу изинкѳа анааилагаха азин имоуп иашьашѳалоу амчхара змоу амилатѳе усзбарѳала изинкѳа реиташьакѳыргылары.

Дарбанзаалак ауаы хахәатәыла ирбаандаәтәра, иаанкылара, мамзаргы иқәцара калом.

Дарбанзаалак ауағы, иара изинқәеи уалс идуи еилкаахарцаз, насгы иара идыртоз ашьаубатә аара
таҕҕәыс иамоу ашьақәыргылараз азин имоуп зегы рзы икоу аикараара ихы иархәаны иус аартны,
иашала, ихыҕышым аусзбара иазбартә акаҕара.

Дарбанзаалак, ацэгъара кайицит хэ ахара здыртэз ауаы, азин имоуп аара змам хэа дытхьазазарц, иду аара азакэанмэа инакэыршэаны, иаарту усзбарала еилырганы ишьакэыргылахаанза. Аара здырто изадытахароуп закэанла ихы ихьчартэ еидыш атагылазаашьакэа.

Дарбанзаалак ауағы заа икаҥахьаз ирахәым уск ма иуалҥшьа ахынеимыгзаз азы аус даҥаны икәзбара калом, ара зхайдырҥо аус инапы аналакыз амилатҥе закәан ма адунеижәларбжьаратәи азин ас еиҥш икоу аус цәгьоураны иамҥхьазозтҥы. Насгы еиҥа еицәоу хьырхура дузақәыршәом, ацәгьара аниуаз аамҥаз хьырхушьас иказ аамчыдрахаз.

Дарбанзаалак ауағы ихатәи иҗаацәаратә җсҗазаареи хаҳәатәыла, азақәан иаҗанамкуа аҗырхагахара азәгы азин имам, иара убасгы инхарта җыҗи, шәкәыла-быҗышыла имоу аимадарақәа рымазеи, ихыз-иҗшеи иаҳаҗыри кыс рықәым. Дызусҗаалак абас еиҗш ианиҗырхагаха ма ианилакыс аамтаз азақәан дахьчароуп.

Дарбанзаалак ауағы хәынтқаррас дахыжазаалакғы дахцо-дахъаауеи, иахъааитаххалак итыз-тыз алхрей дрыкәитуп.

Дарбанзаалак ауағы иарбан тәылазаалакгыы, иара итәылагь убрахь иналащан далщны ацареи ищсадгылахь ахынхәреи рзин имоуп.

Дарбанзаалак ауаы иара итәыләҫ дықҕацалан дрымазар, азин имоуп дааа тәым тәылак аҕы ахытҕахырҕа аҕшаара.

Ари азин хархэара амоурууп, аполитикатэ тахы змоу ацэгъоура акэымкэа ус дааа цэгъоурак иуызар, мамзаргы Еиду Амилагкэа Реиёкара ахыкэкэи априпципкэи ирёагыло уск иадхэалазар.

Дарбанзаалак аҕаҕы азин имоуп атэылаҕаҕа хэа ахьз аиура.

Дарбанзаалак ауағы хахәатәыла итәылауаҭра ма итәылауаҭра аҥсахразы имоу азин иалхәдаара калом.

Зықара назоу арҕараҕеи аҕаса хэҕкәеи ҕааҕшшаахыла, милаҕла ма динхатарала хәа ҕкра камҕауа аҕааҕара алалара азин рымоуп. Урт аҕааҕара ианалало аамтазгы, тааҕаракны ианиеиынхогы, мамзаргы еилыуазар азәи азәи зинла еикароуп.

Атааңара алаларазы ашәкәҗагалара калолт аҗааңара иалало рәыҗагы ирҗахны, еиқәшахатны еибалозар.

Атаацэара 15 сабаратэла ауажэларратэ еилазаара гэцэс иамоуп, убри акынтэ аилазаарагы ахэынткарагы атаацэара рыхьчозароуп.

Дарбанзаалак ауаы азин имоуп амазара ихала ма еацьоуқы дрылахэны ышэымара азиуа дыказарц.

Азәымзар азәгы хахәатәыла имазара имхра калом.

Ахәтач 18

Дарбанзаалак ауағы ихәыцрей, иламыси, идинхәтәрей дрықәйтны аказаара азин имоуп; ари азинахь иатанакуеит ауағы идинхәтәрей идунеихәәтшышьей рытсахра ақәйтра ахылшо, азин имоуп иара убасгьы идини идунеихәәтшышьей рымәт иулар ихала, ма егырт ауаа дрылахәны, иартны, мамзаргьы хаз чыдала, еиуейтшыым анцәахәтәра иацу ариуалтә тасқәей аусхкқәей рынагзара.

Ахәтәч 19

Дарбанзаалак ауағы иара идунеихәәтшышьә дақәйтуп, насгьы ишитәхыу уи аартшра азин имоуп; ари азин иатанакуа-досу иара идунеихәәтшышьә тымкрыда дықәныкәалар илшоит, иара убасгьы дарбанзаалак ахәынтқарратә хәақәа днырымкыло, ишааитәххалак, еиуейтшыым адыррақәей аидеақәей рытшаарей, риурей, иара излаиманшәалоу амәқәа рыла ауаа рылартәарей илшоит хәа ауп.

Ахәтәч 20

Дарбанзаалак ауағы атынчратә еизарақәей ахеидкылақәей ахрылархәра азин имоуп.

Азәымзар азәгьы мчыла цъара хеидкылак иалатәра калом.

Ахәтәч 21

Дарбанзаалак ауағы ихәынтқарра напхгара атәра ихы алаирхәыр илшоит хәтала, мамзаргьы зхы иакәйтү алхрала иалхыу ахәтарнакцәа рыла.

Дарбанзаалак ауағы егырт зегь рейтш азин имоуп ихәынтқарраә аматурагыт аанкылара.

Ажәлар ргәахәара акәхароуп аихабыра рымчра шытас иаиуа4 урт ргәахәара знытшуа аамтә-аамтала, насгьы еилагарада имәтгоу алхрақәа роуп. Алхрақәа мәтгысуазароуп зегьы еицырзеитшу, еикәроу алхратә зинтә шытә инақәыршәаны, маза бжытирала мамзаргьы ауағы ихы дақәйтны ибжы атира илзыршо даәа мәқәак азытшааны.

Ахәтәч 22

Дарбанзаалак ауаажәларратә еилазаара иалахәу ауағы ауаажәларратә маншәалара имазарц азы, иара убас иахәтыр аламыркәрей, ихәтәра еиара аиуларци рзы ихы иаирхәарц илшоит аекономикеи ауаажәларрей акультуреи рганахь ала имоу азинқәа, амилатә еазышәарақәей адунеижәларбжәратәи аицхыраарақәей рыбзоурала иарбан хәынтқарразаалак ашыақәгылашьей абеиарақәа иамои зейтшоу инақәыршәаны.

Ахәтәч 23

Дарбанзаалак ауағы имоуп ацъей иара иитәхыу аусхк алхрей рзин, насгьы изатәазароуп иусураз иахәтоу атагылазаашьа бзиақәа, усурада даанымхарцаз дзыхчаша азингьы имазароуп.

Дарбанзаалак ауағы, изинқәа ркны ткрәк хәа камтакуа ицъабаа иашьашәалоу ацъатса аиура азин имоуп.

Дарбанзаалак аус зуа ауағы иара ихәтоу, насгьы изхаша, ихы итаацәарей қәнагала изланыкәигаша ицъабаатса аиура азин имоуп, зны-зынлагь тсыхәа анимам аамтазы асоциалтә цхыраара иоулароуп.

Дарбанзаалак ауағы азаанатә еидгылақәа рәтәарей, иара интересқәа рыхьчараз азаанатә еидгылақәа ралахәарей азин имоуп.

Ахәтәч 24

Дарбанзаалк атсшьарей, итсшьара аамтә иара ишитәхыу аиәкаарей рзин имоуп, иусура мшы аркәарей ауалафахәы зхыршәауа изаамтәнытәиу атсшьара мшқәа риурей азин абрахь иналатәны.

Ахәтәч 25

Дарбанзаалак ауағы, ифатә-ижәтә, ишәтәтәы, иәны-игәара, амедицинатә хылашрей асоциалтә маншәаларей ухәа зда тсыхәа имам зегьы рганахь ала убри еитш атстазаара азин имазароуп иара ихгьы итаацәарагы ргәабзиарей рыбззарей ирыгмыжькуа иныкәигаларц азы, иара убасгьы усурада данаанха, ма данычмазәха, ма ааха тәтәа аниоу, данеибәа ма данажә аамтазы, мамзаргьы иара ихарамкуа ихы изныкәымго даныкала имазароуп ахныкәгараз ацхыраара азин.

Анацәей ахәытқәей ичыдоу ахылашрей ацхыраарей рзин рymoуп. Дарбан хәычызаалакгьы, атаацәараәи диизаргьы, днаштәзаргьы социалла дыхьчазароуп.

Ахәтәч 26

Дарбанзаалак ауағы атәра азин имоуп. Атәра аиура, алагамтәтәи абжәратәи ирыдамхаргьы, хәйда-сада иказароуп. Алагамтәтә тәра зда тсыхәа ыкам акакәзароуп. Атехникатә, ма апрофессионалтә тәра изтәххалак зегьы ироуртә атагылазаашьа ыказароуп. Ирейхау атәрагы, досу илшара зейтшоу ала, иқәманшәалахо зейтшоу еитш изтәххалак зегьы аиура азин рымазароуп.

Атара ауағы ихатара иназаны аеиара иацхраауазароуп, иара убасғы ауағы изинқеи ихадароу ихақеитрақеи рышка икоу ахатырқетара шытнахуазароуп. Атара адунеи ажеларқеа зегь рыбжьареи, цааушшаахэyleи, хылтшйтралей динхатаралей еихшоу ауаа ргәңқеа рыбжьареи аилибакаареи, анеибачхареи, айызарей ирыцхраауазароуп, насғы Еидшоу Амилатқеа Реиекаара атынчра арбәбәаразы имәәнаго аусура иацхраауазароуп.

Атаацеа рхәыңқеа рықера маңнаң азин рымоуп рхәыңқеа рзы еибьуп хәа тара хкыс ирыңхьазо алхра.

Ахәтаң 27

Дарбанзаалак ауағы азин имоуп акультуратә ңсстазаара иара ишитахыу алахәхара, аказара гәахәара инаҭо акашара, ашарадырратә прогресс аеалархәра, насғы уи уағы инаҭо абеиарақеа рхархәара.

Дарбанзаалак анаукатә, алитературатә, ма асахьаркыратә усумтақеа аңызтаз иусумтақеа рганахь ала имоу ауағышәаратәи аматериалтәи интересқеа рыхьчара азин имоуп .

Ахәтаң 28

Дарбанзаалак ауағы абри Адекларацияе зызбахә хәоу азинқеи ахақеитрақеи инагзаны аңсстазаараеи аларшәара алзыршаша ауаажәларратәи адунеижәларбжьаратәи еиекаашьақеа рзин имоуп.

Ахәтаң 29

Дарбанзаалак ауағы аилазаара аеаңхьа идуп еиуеиңшым ауалқеа. Убри аилазаара аанытккоуп иара ихатарагы инагзаны ңымкрыда иахьеиауа.

Абарт азинқеи ахақеитрақеи рынагзараан ауағы дңызкуа хәа акгы ыкамзароуп, егырт ауаа рзинқеи рхақеитрақеи иахәтоу ахатырқетара роурц азы, насғы ауағышәара дшак аҳасабала храланы иқәнаргыло азтаатәқеа рынагаразы, адемократиатә еилазаараеи ауаажәларратә еиекаара ашьақәыргыларей азеиңш мышхәабзазарей рзы азақәан ишьақәнаргыло ңкрақәак рыда.

Абарт азинқеи ахақеитрақеи рынагзара Еидшоу Амилатқеа Реиекаара ахықәкқеи апринципқеи иреамгылозароуп.

Ахәтаң 30

Абри Адекларацияе иану иарбан хәтаңзаалакгы хаз игоу хәынтқаррак, ма гәңык ауаа, мамзаргы хатала азәы абрака зызбахә хәоу азинқеи ахақеитрақеи раңыхраз аусқеа рымәаңгара азин инаҭоушәа аилкаара иашам.